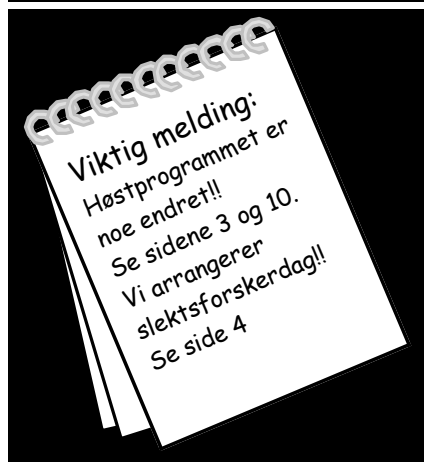




Vel overstått ferie ! Velkommen til en aktiv høst i slektsforskerens tegn!

Hvordan jeg fant ut at jeg var "litt Bergenser".

"I Kongens Teneste"

Statsarkivar Egil Øvrebø har under tittelen "I Kongens teneste" trykt sitt manuskript om soldatutskrivinga frå Bergens stift under "Store nordiske krig" 1709-1719. Riksarkivaren står for utgjevinga, som får nummer 1 i Riksarkivarens skriftserie.

Ferdig trykt er dette ei bok på 94 + 558 sider, der det i første delen vert gjort greie for utskrivinga av matrosar og marinar til flåten, utskrivinga av soldatar til Bergenhusiske regiment 1709-1718, og utskrivinga til dei nye kompania i sluttfasen av krigen i 1719. Her finn ein opplysningar om kvar dei ulike kompani var plasserte krigen gjennom.

Fortsettes side 3

Den gang , da jeg for noen år siden begynte med dette familieprosjektet, var det p.g.a. min mors stadige påminninger om at vi var i slekt med adelsfolk som BENKESTOK, og vi skulle også være i slekt med en kaptein Dreyer som hadde utført en kjempedåd i forbindelse med et forlis (nordsjødramaet - 20 jan. 1937). Lite hadde jeg lest om familien vår, og lite viste jeg om den, da moderen fikk de første nedtegninger fra vår tremenning i nord, Petter Hansen, og vi kunne sette på papiet at vi på en av våre grener kunne gå tilbake til år 1465 og Danmark, med rådmann i Viborg, Peder Trane... Dette, sammen med diverse andre opplysninger om navn på slekter vi tilhører, som f.eks. BREMS, BUDDE, LIND, FLOOR, BULL, BALG, HVEDING, de LANGE , ECHOF, LUDT og PARELIUS/GAAS, har gitt undertegnede mangt et mareritt, og mange søvnløse netter. De er inngiftet i utallige slekter,- ofte gift både to og tre ganger, og har mange barn. Direkte tilknytning til slekten DREYER er foreløpig ikke påvist.

Når det gjelder personer med døpenavn som BRØNLUND, RATH, MEYER, HASS, HAGERUP BRUN, BJØRN og GRØNBECH, så jobbes det med å finne ut i hvilken forbindelse våre slektninger har fått disse navnene. Det var nemlig vanlig at barn ble døpt med kjente slektingers for- og etternavn, men mange steder er etternavn bare ikke med,- man het ganske enkelt Hans Hansen, Ole Olsen osv. Det har blitt mange timer med mye lesing på universitetsbiblioteket i Bergen, studeringer på Statsarkivet, og det er vel snart ikke en bygdebok som ikke er gjennomlest, på jakt etter slektene Grønbech, Rath, Floor og Dreyer. Det har og blitt en del telefoner til diverse biblioteker rundt omkring i vårt langstrakte land, og hele tiden har det vært bare hyggelige og hjelpsomme personer jeg har truffet på. Jeg har og hatt en god forbindelse med Konrad Naustvik i Narvik.

Det er han som skriver slektshistorien for Tjeldsund. Han kan og opplyse at vi er i slekt med både han og hans kone, men det kan vi komme tilbake til senere. Min farfars slekt visste vi lite om den gang. Carl Johan Alexandersson Skrolsvik er født 1870 på Hofstøy i Tranøy. Sønn av Alexander Carlsson fra Sverige, og Hanna Perolina Andreasdatter. Min far fortalte lite om sin triste oppvekst, der hele familien, så nær som hans yngre broder Hilmar, fikk tuberkulose og døde som fluer. Ja min far var selv på sanatoriet, og sykdommen ble han kvitt, men ikke minnene. Men før han døde på Lørenskog 18 mai 1987, hadde han gitt en del opplysninger til en slektning i Nord, Eivind Stokmo, som drev med å samle opplysninger til ett bokprosjekt om stedet Skrolsvik i Senja. Og denne boken kom da ut i 1989 under navnet "SLEKTERS GANG", Slettshistorie og Lokalhistorie fra "Senjasida". Her hadde da min fader bidratt med opplysninger om sine forfedre, slik han var blitt fortalt av de gamle, og jeg har da fått kopi av den korrespondansen det var mellom bokskriver og "oppslagsboken" som Eivind Stokmo kalte min far. Denne boken opplyser at far til Carl Johan Alexanderson da er Alexander Carlsson fra Sverige og moren er Hanna Perolin Andreasdatter, født 17. juli 1841 i Tranøy. Alexander's historie kan vi ta en annen gang. Men hvem var Hanna Perolina? Hvem var hun datter av? Boken opplyste at Andreas Didrichsen var far og Ragnild Kristine Larsdatter var

mor. De bodde i Tranøy, og da Hanna Perolina var ett år døde moren. Andreas var oppgitt å være født 1802 i Torsken sogn, Berg prestegjeld. Hans far Dirich Echhoff Jansen, født 1756 i Bergen, var gift med Maren Pedersdatter, født 1761 Leikvik i Torsken. Så langt står det å lese i bygdebok for Berg og Torsken, og i Slekters Gang. Nysgjerrig som jeg har vært etter å finne spesielle navn i bygdebøker, husket jeg tilfeldigvis at det ett eller annet sted var nevnt ett arkiv på statsarkivet i Bergen. Familien Solli hadde donert et stort stykke arbeid hvori navnet Echhoff var nevnt. Jeg hadde en dag fri og reiste opp til Statsarkivet og spurte Nedrebø om det var slik at dette arkivet til Solli inneholdt opplysninger om blant annet familien Echhoff. Jo det stemte det. Han begynte selv å bla i arkivet da jeg sa jeg var på jakt etter Dirich Echhoff Jansen, født 1756 i Bergen. "Oi, dette blir gøy" var første kommentaren han kom med. Det var helklaff. Der lå tilknytningen til Bergen. Alle søsknene var nevnt og foreldre. Det var bare å bla videre. Dirich, sønn av Wenche Cathrine Benonisdatter Echhoff og Jan Jansen. Wenche Cathrine, født 1723, datter av Benoni Dirichsen Echhoff og Diriche Marcus. Benoni, død 1728 skifte 18/12-1728, sønn av Dirich Echhoff gift 1. gang med Catharina Sørensdatter Hofmann og 2. gang med Wein Andersdatter Buus. Hun er søster til 1. konen til Conrektor i Bergen Edvard Edvardsen. Søster til Benoni, Ahlet, var gift med Abraham Henriksen Wessel på

Lunegården. Vel, dette var i korte trekk hvordan undertegnede fant ut at noen av hans "gener" har vært i Bergen før. Men jeg vil si at det morsomste med dette arbeidet, har vært verifisering av disse opplysningene. Sjekking av kirkebøker med sirlig fin skrift, og skifter med enorme opplysninger om giftermål inn i gamle Bergens familier, viser at de har hatt en vis posisjon i byen engang, og hvordan bybrann har ruinert enkelte på noen få timer. Da Dirich Echhoff Jansen, født 1756 i Bergen reiste nordover i 1780 åra, har jeg en teori om at han reiste til sine slektninger. Dette er foreløpig ikke bevist, men det er en del navn som har vært benyttet i familien, som går igjen på de stedene jeg har sjekket, som Gievert og Kiergaard/Kierumgaard.

Terje Skrolsvik
DIS-Hordaland

Faddere i DIS-Hordaland RETTELSE

Martin Røssland er fadder for DISGEN og ikke fadder for Brother's Keepers som det ved en inkurie sto i forrige medlemsblad.

For å unngå at medlemsbladet skal lide en stille død, må det snarest

**My great-grandson
MY SISTER'S GREAT-GRANDSON IS
MY GREAT-GRANDSON'S THIRD COUSIN,
MY GRANDDAUGHTER'S SECOND COUSIN ONCE REMOVED**

Fortsettelse fra side 1 "I Kongens Teneste"

Ein finn og tabellar som viser at 3.069 mann vart kommanderte til Flåten og 6.084 soldatar til Regimentet gjennom åra krigen varde. I tillegg er det teke med stoff om dei vel 600 som vart innrullerte uten at ein kan finne stadfesting for at dei faktisk kom i aktiv teneste, og dei 254 innrullerte som døyddes før dei kom i krigen. I alt vert det stoff om i overkant av 10.000 mann -og om 1002 bergenske matroskoner, der svært mange vart enkjer før krigen var omme.

Andre og største delen av boka er ei utstilling av dei vel 10 000 mennene frå Bergens stift som vart innrullerte frå 1709 til 1719, med førenamns- og etternamnsregistre.

Opgåva med å samle opplysningane om dei utskrivne kunne ha vore lettare. Dei tre arkiva som skulle vore mest sentrale for eit slikt arbeid:

- 1) sjøinnrulleringsarkivet,
- 2) krigskommisariatsarkivet og
- 3) regimentsarkivet,

finst det lite eller slett ikkje noko att av. Metoden har difor vorte å "skrape saman" det ein kunne finne i andre og i utgangspunktet mindre sentrale arkiv. Opplysningar er henta frå skipsjournalar, festningsrekneskap, klesrullar, "menagerullar" - og mykje anna. Forfattaren, som er arkivmann, vil meine det nettopp er opplysningane om kjeldene lesaren først bør sjå på, og lese. Og i kjeldelista finn vi 600 sjømilitære og 192 landmilitære kjelder, frå Statsarkivet i Bergen, frå det norske Riksarkivet, og ikkje minst frå det danske Rigsarkiv.

Den som i "I Kongens teneste" vil leite etter historiefortelling og ferdig analyse, vil kunne verte skuffa. Dette er ei dokumentasjonssamling på personnivå med eit stort materiale som gjeld heile stiftet. Boka viser tappinga av menneskap gjennom stadig komplettering, år etter år.

Analyser av manntalet for 1701 viser at det i heile Bergens stift berre har vore rundt 50.000 menn på denne tida, i alder frå 1 til nesten 100 år. Utskrivinga kom difor til å omfatte om lag 20% av alle menn, og då dei utskrivne stort sett vart henta frå tjue årskull, fødte mellom 1681 og 1700, kan ein både sjå og skjøne dramatikken: gardsbruk som ikkje kunne

bygslast bort fordi det ikkje fanst nokon til å drive dei, stort underskot på mannlege tenarar, tusenvis av gifteferdige, men einslege jenter, aldrande foreldre utan søner til å ta seg av dei og gje dei kår. Og grunnen til at ein heile tida måtte komplettere er ikkje mindre dramatisk: soldatar, matrosar og marinar døyddes i tusenvis, eller dei deserterte eller vart "kasserte" som ubrukelege i tenesta (og vel ubrukelege til det meste av anna og).

Av 9153 utskrivne er 1981 registrerte i kjeldene som døde, og i tillegg vert 2536 borte utan at kjeldene fortel kvar dei vart av. Svært mange av desse må utan tvil vere døde under krigen, slik at ein må rekne med at langt over 25%, og snarare opp mot 50% av dei utskrivne døyddes i krigsåra. Naturleg nok kom mange av dei som vart utskrivne i siste fase av krigen heim att uskadde. Desto verre for dei som var sende ut dei første krigsåra!

Øvrebø presenterer som rekneeksempel bygda Jølster i Sunnfjord. Der har manntalet for 1701 med 747 menn. 150 jølstringar (8-9 fulle årskull) vart utskrivne, 111 som soldatar, 39 som matrosar og sjøfolk. 78 (52%) kom heim (nokre sjuke, invalide eller såra), 72 (48%) er registrerte som døde eller borte. Materialet frå Jølster viser at informasjonen om soldatutskrivninga kan nyttast som kontroll på 1701-manntalet, for det er ein del soldatar som slett ikkje let seg finne att i manntalet.

Vi skal la boka få presentere ein av dei vel 10.000 utskrivne (men heller utypisk skal vi sjå):

Ellef Philipson Ulvenæs vart fødd i Kinsarvik sommaren 1682, han vart innrullert som soldat ved Faste Nordre Sunnhordlandske Kompani i 1708, og vart med kompaniet ut 9. november 1709. Fram til 26. mai 1710 låg dei i garnison i Fredrikstad, så vart dei sende til Odalen. I 1711 låg dei først på svenskegrensa i Høland, men kom med i felttoget til Båhuslen. Derifrå kom dei attende til garnisonen i Fredrikstad, og vart der fram til årsskiftet 1712/13 då dei saman med dei andre kompania i regimentet vart sende til København. Der var dei stasjonerte fram til 1716. Så kom

dei attende til Noreg og Østfold, og var frå juli 1717 på Fredriksten. Heim til Vestlandet kom Ellef og 110 andre (av 248 utskrivne) 30. september 1719.

Ellef var 35 år gammal då han kom ut av Kongens teneste. Han tok over gardsbruket etter faren, gifta seg i 1721, fekk ingen born, men tok til seg ei fosterdotter. Han gav frå seg bruket til fosterdottera og mannen hennar i 1753, 71 år gammal og tok kår. Ellef Ulvenæs må ha vore ein heilt utruleg sterk mann. Ikkje berre overlevde han ti år som soldat i ein arme der dei fleste døyddes eller var alvorleg merkte då krigen var omme, men han overlevde alle sine jamaldringar, og fleirtalet av dei som tilhørde generasjonen etter. Han slo Drakenberg med 13 år, og levde heilt fram til 1785, og vart 103 år gammal på nokre få dagar nær. Ellef Ulvenæs var den første person i heile verda som kunne dokumentere at han vart over 100 år gammal.

Omslaget til boka fortener nokre ord. Det er laga på grunnlag av prøver av vadmelsstoffet frå uniformene soldatane i Bergenhusiske regiment brukte under krigen. Eit felt på forsida er det pryda av ei teikning med tema frå krigshandlingane, og laga av ein av dei som var i Kongens teneste. Knud Nielsen Benstrup (ca. 1692-1742), var sekondløytnant og styrmann, framifrå teiknar og genial skipskonstruktør. Han vart overfabrikkmeister på Holmen, men seinare avskjediga og dødsdømd, men til sist gjeven pardon og send heim til Æbeltoft med ein liten pensjon, og der han døyddes et par år seinare, om lag 50 år gammal.

Utsalssprisen på "I Kongens teneste" er kr. 280. Boka kan bestillast gjennom Statsarkivet i Bergen, Årstadv. 22, 5009 BERGEN (tlf.: 55 31 50 70, fax: 55 32 12 65) **Yngve Nedrebo**

Boken kan også kjøpes ifm Slektsforskerdagen i Støpeskjeen 13 september i år. Red.

MEDLEMSMØTE 27 AUGUST I STØPESKJEEN

TEMAENE FOR MØTENE 27 AUGUST OG 22 OKTOBER HAR BYTTET PLESS:

27 AUGUST KOMMER OLA HOLST FRA HOVEDSTADEN OG GJENTAR

SUKSSEEN FRA DIS-OSLO/AKERSHUS OM TEMAET SLEKTS Historie ER KULTUR Historie. *KJENN DIN BESØKELSESTID, DETTE FOREDRAGET BØR ENHVER SLEKTSINTERESSERT FÅ MED SEG!*

Nærmere omtale på side 11

Etterlysning 3/97

Jeg søger oplysninger om min tip-4-oldemors herkomst. Det drejer sig om Gundel Margaretha Bang Friederichdatter der formentlig er født efter ca 1740. Jeg træffer hende første gang 24.12.1772, hvor hun, i Mariakirken i Bergen, bliver viet til korporal Georg Paulus Sauer. Den 9.januar 1773 føder hun en søn, der den 15.januar 1773 bliver døbt i Mariaakirken (den tyske menighed) i Bergen og får navnet Friederich. Han bliver min tip-3-oldefar. Hendes mand, min tip-4-oldefar, Georg Paulus Sauer, er korporal i Delmenhørske geworbne Infanteri-regiment, der kom til Bergen i 1767 og blev flyttet til Danmark igen i slutningen af april 1774. Jeg har fundet ud af, at Georg Paulus Sauer er hvervet soldat fra Bayern i Sydtykland og født omkring 1742. Men hvor kommer Gundel Margaretha Bang Friederichdatter fra ? Hvem er hendes forældre? P.g.a. at "-datter" indgår i hendes efternavn peger det i retning af de nordiske lande. Første del af hendes efternavn "Friederich-" ligner tysk stavemåde, men skyldes nok præsten i den tyske menighed. Hendes far har nok haft navnet: Friederich Bang eller anden stavemåde: f.eks. Frederik Bang. Men Bang kan også stamme fra hendes moder eller hun kan være opkaldt efter en helt anden. Det har ikke været muligt at finde hende som født i Danmark. Ligesom det heller ikke har været muligt at finde en Friederich Bang i Danmark. Københavns Universitet, Institut for Navneforskning, oplyser at hendes fornavn, Gundel eller Gunnel er et nordisk navn, men ikke særlig meget brugt i Danmark, men meget populært i Norge i 1700-tallet. Det var det 11. almindeligste kvindenavn i den første norske folketælling fra 1801. Derfor arbejder jeg ud fra teorien om, at hun er fra Norge. Oplysninger om Gundel Margaretha Bang Friederichdatter (selv det mindste lille spor) vil jeg være meget taknemmelig for. Med venlig hilsen Flemming Damgaard Larsen, Hyllingeparken 15 A, DK-4070 Kirke Hyllinge. Danmark. Fax 00 45 46 40 48 44 E-post: arfdl@ra.dk

Slektsforskerdag 13 september 1997

DIS-Hordaland arrangerer slektsforskerdag i Støpeskjeen

Aktivitetsplan/tidsplan

kl 1030: Dørene til Støpeskjeen åpnes

kl 1045 - 1100 : Velkommen, orientering om DIS-Norge og DIS-Hordaland ved Arne Langeland

kl 1100 - 1130 : Åpningsforedrag om slektsforskning generelt ved Jahn Storum

kl 1130 - 1145 : Lise Håland forteller hva Bergen offentlig bibliotek kan tilby slektsforskere

kl 1145 - 1200 : Arne Skivenes forteller om Byarkivar

kl 1300 - 1330 : Foredrag om Hordalands lokalhistorie ved Egil Nysæter

kl 1330 - 1400 : Yngve Nedrebø forteller hva Statsarkivet kan tilby slektsforskere

kl 1500 - 1630 : Hva kan slektsforskere finne på internett? Arne Solli og Ulv Skaar demonstrerer hva man kan finne i folketellinger i Norge og Teleslekt-databasen i Mo i Rana.

1630: Loddtrekning - her kan det dukke opp noen godbiter!

1700: Dørene lukkes i Støpeskjeen

Følgende institusjoner vil være tilgjengelige på slektstorget hele dagen:

- Bergen off Bibliotek
- Bergen Byarkiv
- Hordaland Sogelag
- Mormonerne
- Sons of Norway
- DIS-Hordaland

VELKOMMEN - GRATIS ADGANG - SALG AV FORFRISKNINGER OG NOE Å BITE I!

Den norske samfunnsforskeren **Eilert Sundt** var svært opptatt av de uekte fødslene og satte seg som mål å forklare deres omfang, utvikling og regionale variasjoner. Sundt bygget sine undersøkelser på talloppgaver som han skaffet seg ved å sende ut spørreskjemaer til prestene rundt om i landet. Dette materialet supplerte han med egne observasjoner på den norske landsbygda i 1850-årene. Han slo fast at "sædelighetstilstanden" var blitt forverret 1800 tallet. Det var denne utviklingen og dens forutsetninger han ville forklare. Som forsker var Sundt sterkt preget av sin bakgrunn som teolog. Han understreket det moralske holdningenes betydning for at de uekte fødslene ble stadig hyppigere. Med utilsørt indignasjon og harme, skildret han den "usædelighet" han iakttok på den norske landsbygda. Sundt fant ut at den utenomekteskapelige fruktbarheten var av minst omfang på Sør- og Vestlandet

GENEALOGICAL POETRY

**I started out calmly, tracing my tree,
To find if I could find the makings of me.
And all that I had was Great-grandfather's name,
not knowing his wife or from where he came.
I chased him across a long line of states,
And came up with pages and pages of dates.
When all put together, it made me forlorn,
Proved poor Great-grandpa had never been born.
One day I was sure the truth I had found,
Determined to turn this whole thing upside down.
I looked up the record of one Uncle John,
But then I found the old man to be younger than his son.
Then when my hopes were fast growing dim,
I came across records that must have been him.
The facts I collected made me quite sad,
Dear old Great grandfather was never a Dad.
I think someone is pulling my leg,
I am not at all sure I wasn't hatched from an egg.
After hundreds of dollars I've spent on my tree,
I can't help but wonder if I'm really me.**

Author Unknown

mens Østlandet, Trøndelag og frekvens av uekte fødsler. Særlig ille der det for hver 100. par som giftet seg ble regionale variasjonen mente Sundt måtte ligge i tjenestelivet måtte svekke moralbegrepene hos de fikk av husbonden. Om "fjøs-skikken" - det at tjenestefolkene måtte sove i fjøs og uthus - skrev Sundt: "For mig, som er oppvokset på Vestlandet, var den aldeles fremmed og forekom mig modbydelig". Han så det som svært uheldig at tjenere av begge kjønn var henvist til å ha nattleie i samme rom. Sundt mente at fjøsskikken og nattefrieriet var årsaken til flertallet av de uekte fødslene. Han innrømmet riktignok at nattefrieriet var en gammel skikk som før hadde virket i verdige former, men sammen med fjøsskikken førte den til svært løse forbindelser. Sundt så det som ekstra uheldig at ungdommens kjærlighetssaffærer foregikk i nattens mulm og mørke. Da ble forbindelsene løse og lette å bryte. *I neste nummer skal vi se på andre mulige årsaker til at stadig flere uekte fødsler fant sted.*

Nord-Norge viste en svært høy fant Sundt forholdene i Trøndelag født 48,5 uekte barn. Forklaringen på den folkets sæder og skikker. Han viste hvordan folk, særlig på grunn av den slette behandlingen

Artikkelen er sakset etter tillatelse fra ombord-magasinet til HSD - "Leia" nr 1/97

Eilert Sundt

Begravelsr i Bergen på 1700-tallet

Vigdis Stensby

Høsten 1996 leverte jeg min hovedfagsoppgave i historie kalt "Med Liigprædiken og fuld Ceremonie... Begravelse og sosial lagdeling i Bergen på 1700-tallet". Oppgaven tar som tittelen sier for seg begravelse og sosial lagdeling i Bergen på 1700-tallet. Denne artikkelen er en komprimert utgave av deler av hovedfagsoppgaven, hvor en del resonnementer og poenger nødvendigvis blir noe vingeklipt. Målsettingen med hovedfagsoppgaven var først og fremst å gå systematisk igjennom og beskrive gravskikkene slik de ble praktisert i Bergen, for deretter å se om de kunne brukes til å belyse byens sosiale lagdeling. Jeg har konsentrert meg om de tre hovedsognene i Bergen: Domkirke-, Korskirke- og Nykirkesognet. De tre kirkesognene fikk i løpet av 1600- og 1700-tallet hver sin fattigkirkegård, hhv. St. Jacob, St. Martin og St. Paul.

St. Jacob var den eldste av fattigkirkegårdene opprettet i 1629. Til å begynne med ble den brukt av alle tre kirkesognene til begravelse av fattige, men p.g.a. plassmangel og lang avstand til kirkegården, fikk Nykirkesognet St. Paul som fattigkirkegård ute på Nordnespynten ca. 1650 og

Korskirkesognet tok over St. Martin eller Kristi Krybbe, som tidligere hadde tilhørt hanseatene, i 1736. Fattigkirkegårdene eller assistentkirkegårdene, skulle avlaste hovedkirkegårdene og lå et stykke fra selve kirken. Ved opprettelsen av disse kirkegårdene fikk Bergen by tre ulike typer gravsteder: Inne i kirkene, på hovedkirkegårdene ved kirkene og på fattigkirkegårdene. Jeg fant at mellom 60 og 70 % av Bergens befolkning på 1700-tallet ble begravet på en av byens tre fattigkirkegårder, mens 7-8 % ble begravet inne i kirkene og ca 20-25 % havnet på en av hovedkirkegårdene.

I min bestrebelse på å belyse datidens sosiale lagdeling via gravskikkene, fant jeg med litt hjelp frem til en kilde i Statsarkivet i Bergen som ikke før hadde blitt brukt til dette formålet: Kirkeregnskapene. Med noen få unntak var kirkeregnskapene for mitt område bevart for det meste av 1700-tallet. Når man åpner et slik regnskap er det lett å glemme ens egentlige hensikt, for det er interessant "lesestoff" med mange ulike opplysninger om f.eks. kirkenes arbeidsfelt, dens eiendommer, inventar, utgifter og inntekter. Denne kilden byr også på personopplysninger. Man kan lese seg til hvem som eide de beste "pulpiturene" i

kirken, hvem som betalte mest for å gifte seg osv. Kirkene hadde faste takster for vielser, barsedåp og begravelser, og det måtte betales for leie av stoler i kirken. Når det gjaldt kirkens utgifter, så var posten over lønninger og husleie til de kirkelige betjentene den største i normalår der kirkebygget ikke trengte omfattende reparasjoner.

Det ble noen avsporinger underveis, men jeg samlet meg til slutt om det jeg egentlig skulle, nemlig avsnittet om begravelser. Alle regnskapene er bygd opp etter samme mønster, også den delen som gjelder inntekter fra begravelser. Denne kirkens inntektskilde ble sortert i tre til fem kategorier: De som ble begravet inne kom først, fordi de betalte mest og hadde de fornemste begravelsene (disse begravelsene ble beskrevet på ca. 3-6 linjer: Navn, gravsted, type seremoniell og pris), deretter kom de begravde på hovedkirkegården (1-3 linjer) og til slutt de på fattigkirkegården (utelukkende 1 linje). (Se fig. 1 og 2) Dessuten var en side eslet inntekten fra ringing for døde i andre sogn, og enkelte regnskap inneholdt egne kolonner for de som fikk fri begravelse p.g.a. armod. Kontrasten var stor mellom de sistnevnte og de som hadde utgifter til kirken opp mot 50rd.

Fra gammelt av var det kirkevergene som førte regnskap for kirkene, og prostene reviderte det hvert tredje år. Etter reformasjonen hadde stiftamtmanden og biskopen (stiftsdirek-sjonen) det øverste tilsynet. Kirkeregnskapene for Bergen ligger i stiftamtmandsarkivet før stiftsdireksjonen fikk eget kontorhold i 1817. Regnskapene er laget slik at det er ett hefte for hvert år, og det eldste bevarte regnskapet som finnes ved Statsarkivet i Bergen er datert 1706, og er for Domkirken. Kirkeregnskapene var sammen med kirkebøkene for Bergen hovedkildene som lå til grunn for oppgaven. Alle kirkebøkene for Bergen er dataregistrerte, (fra 1668 til

1911) slik at det ga et godt utgangspunkt for en database. Skiftmateriale ble brukt til å illustrere enkelttilfeller, og vedlagt noen få skifter fant jeg spesielle begravelserregninger. Av administrativt materiale var spesielt forordningen om begravelser fra 1682, Christian 5.s Norske lov av 1687 og forordningen om gravsteder og kirkegårder fra 1805 sentrale for hovedfagsoppgaven.

1600-tallsbestemmelsene om begravelser gjaldt opp gjennom hele 1700-tallet, og til dels også på 1800-tallet. Men en del blir endret i 1805, da det bl.a. kom et forbud mot begravelser inne i kirkene.

Forordningen om begravelser av 1682

På 1600- og 1700-tallet ble

begravelsene brukt av rike familier som et utstillingsvindu for deres egen velstand. Begravelsene skulle stå i stil med avdødes rang og verdighet, og man investerte stort i sørge-klær, likkister og begravelses-seremonier med påfølgende selskapelighet i hjemmet. På 1600-tallet hadde overklassen "fritt leide" til overdådighet ved begravelser uten at noen grep inn. Det fantes få restriksjoner på hva som var tillatt, og rent moralsk var ingenting til hinder for at velstående fikk ta avskjed med verden på samme måte som de hadde levd. Begravelsen skulle være et verdig punktum på livet.

1772.	Indtægt	II	Sk.	S.	P.
Oktober 22.	Adolph Thanch paa Grævnhi 2000 - 12 ^{de} for Ligning 6.	Transport	167.	3.	
	for Ligning 4.				
	for Pøls Wagner 1.		22.	1.	
December 16.	2 ^{de} Cancellie daad Bagers fulde frug bag i Kirken 5 ^{de}				
	for Ligning 6.				
	for Ligning 4.				
	for Pøls Wagner 1.		15.	1.	
	2 ^{de} i Kirke Gaarden:				
Januarj.	4. Johan Gaader 2 ^{de} Lørdag Gaard Gaard 1.				
	16 Sara Kroger 2.				
	27. Maas Lorensens 2 ^{de} Lørdag Gaard 1.				

Figur 1: Kirkeregnskap for Domkirken 1772. Det var stor kostnadsforskjell på begravelser under kirkens gulf og ute på kirkegården.

private forholdene i forbindelse med en begravelse skulle reguleres på lik linje med de offentlige. Likkledets kvalitet, kistens grad av utsmykning, hvem som skulle stille den døde og hva som skulle ser-veres eller helst ikke serveres i sørgetiden, var blant de saker forordningen omhandlet. I dens siste punkt

8

Medlemsmøter høsten 1997

Støpeskjeen kl 1900	Tema Vi legger opp til sosialt
27 august	Slektshistorie er kulturhistorie (Se omtale neste side)
24 september	Hvordan DIS'er lager slektsbok
22 oktober	Vi inviterer en bygdebokforfatter
19 november	Hordaland Sogelag fortellerer om seg selv
9 desember	Julekos - får vi besøk av julenissen fra DIS-Norge?

Besøk / slektsforskerdag

13 september kl 1030 - 1700 Støpeskjeen	Slektsforskerdag Se eget program side 4
15 oktober kl 1800 Universitetsbiblioteket Møt ved inngangspartiet kl 1800	Omvisning i Universitetsbiblioteket. Knut Espelid orienterer med spesiell vekt på billedarkivet og avisarkivet.
12 november kl 1900	Byarkivet - generell orientering

Etterlysning 4/97

Jeg forsøker å hjelpe en norsk/amerikaner å søke etter slekten sin i Norge og jeg har funnet noen spor som blant annet går til Bergensområdet. Derfor håper jeg at noen i DIS-Hordaland kan være behjelpelig med opplysninger om disse! I følge telling for Haugesund 1865: Skomakermester Hans Olai Jansen, Bergen, gift med Ingeborg Christine Olsdr.
 Barn: Ole Andreas Jansen, døpt 03 januar 1834 i N.K.S. Ny Kirken Bergen
 Bødker og arbeidsmann Ingebrigt Michael Iversen, Bergen, gift med Fredrikke Johanne Haldorsen.
 Barn: Ingeborg Berdine Iversen, døpt 28 juli 1834 i K.K.S. Korskirken Bergen
 Bergens Borgerbok: Hans Olai Jansen, f. Bergen, borgerskap som skomaker mester 5/6 1832. Opsagt?? 1/81838.
 Ingebrigt Mikal Iversen f. Bergen? Borgerskap som Bødker mester 8/11835.
 Ole Andreas Jansen, dpt. 03.01.1834 N.K.S Bergen, gift 04.03.1855 i K.K.S. med Ingeborg Berdine Iversen, dpt 28.07 1834 i K.K.S. Korskirken Bergen. Barn:
 Hans Christian, sønn, født ca. 1855, Bergen
 Knud Conrad, sønn, dpt: 10.04.1860 Skare Haugesund
 Ingeborg Mathilde, datter, dpt: 09.05.1862 Skare Haugesund
 Ole Andreas, sønn, dpt: 16.06.1864 Skare Haugesund, bosatt, gift og døde i USA
 Iver Michael, sønn, dpt: 06.12.1868 Skare Haugesund. Rakel Christine, datter, dpt: 21.01.1871 Skare Haugesund.
 Foreldrene til disse barna skal ha dødt før eller rundt 1878, og Ole Andreas og kanskje alle var sendt til sin onkel <<Edvard>>. Ole Andreas lurte seg ombord i en båt og reiste til USA.

Slektshistorie er kulturhistorie
Kort omtale av foredrag som holdes i Støpeskjeen 27 august av Ola Holst

Ola Holst vil berøre mange emner som du kan bruke videre i slektsforskningen din. Han vil fortelle deg hvem du stammer fra, hva "Harald Hårfagre-syndromet" er og hvor fattigfolket kom fra. Når giftet man seg før i tiden - og med hvem, og hvor ble man plassert på kirkegården når det var slutt? Han vil komme inn på sanger og ordspråk, skikker og tradisjoner (eksempelvis navnetradisjoner) og selvfølgelig overnaturlige emner som vardøger, sanndrømming og vandresagn. Kan du noen gamle ordtak?

Ta de med deg til møtet. Holst ønsker en dialog med tilhørerne. Alle har noe å lære denne kvelden, og alle har noe å bidra med! Dette er bare noen smakebiter på hva du får høre dersom du møter opp. Ta gjerne med deg familie og venner - vel møtt!!

Styret i DIS-Hordaland

Formann:

Arne Langeland Tlf 55951243

Sekretær:

Andreas Johannessen Tlf 55924246

Kasserer:

Sølvi Arntzen Tlf 55266551

EDB/Internett ansvarlig:

Einar Balle Tlf 55590950

Styremedlem:

Terje Skrolsvik Tlf 55934364

Varamedlem:

Lilly Harriet Nygaard Tlf 56140322

Redaksjonen

Redaktør: **Arne Langeland**

Redaksjon: **Etterlyses**

Mangfoldiggjørere

og distributør: **Sølvi Arntzen**

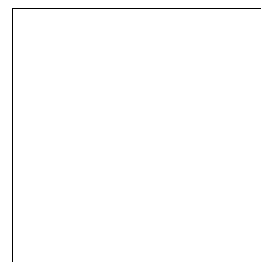
Innholdsfortegnelse

I Kongens Teneste	1
Hvordan jeg fant ut at jeg	
var "litt Bergenser"	1
Etterlysning 3/97	4
Program slektsforskerdag	4
Vekte barn	5
Genealogical Poetry	5
Begravelser i Bergen	
på 1700 - tallet	6
Drypp fra DIS-Forum	9
Medlemsmøter og besøk	
i DIS-Hordaland høsten 97	10
Etterlysning 4/97	10
Slektshistorie er kulturhistorie ..	11

Vår adresse

DIS-Hordaland
Postboks 1255
5001 BERGEN

B - post



Til:

Returadresse:

DIS-Hordaland
Arne Langeland
Helleveien 146
5035 Bg Sandviken

